

2021-01-08

Justitiedepartementet

Remissyttrande över promemoria till betänkandet En långsiktigt hållbar migrationspolitik

RFSL (Riksförbundet för homosexuella, bisexuella, transpersoners, queeras och intersexpersoners rättigheter) har beretts tillfälle att yttra sig över en kompletterande promemoria till betänkandet *En långsiktigt hållbar migrationspolitik* (SOU 2020:54). RFSL lämnar härmed följande synpunkter på de kompletterande förslagen.

• Uppehållstillstånd på grund av anknytning i vissa fall

I den kompletterande promemorian föreslås att uppehållstillstånd även ska kunna beviljas ”en utlänning som har för avsikt att ingå äktenskap eller inleda ett samboförhållande med en person som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd (...) om förhållandet framstår som seriöst och har etablerats redan i hemlandet och inte heller särskilda skäl talar mot att tillstånd ges”. Detta till skillnad från förslaget i *En långsiktigt hållbar migrationspolitik* som innebär att det enbart är personer som beviljats permanent uppehållstillstånd som i dessa fall kan ansöka om anhöriginvandring för partner personen inte varit gift eller sambo med i hemlandet.

I den kompletterande promemorian motiveras förslaget enligt följande:

”Eftersom kommittén föreslår en permanent ordning med tidsbegränsade uppehållstillstånd som huvudregel, där permanent uppehållstillstånd kan beviljas tidigast efter tre år, innebär kommitténs förslag i denna del att t.ex. personer i ett etablerat förhållande som inte har kunnat leva tillsammans i sitt hemland på grund av att deras förhållande inte är accepterat där, utestängs från möjligheten att leva tillsammans under en längre tid. För att den nya ordningen med tidsbegränsade uppehållstillstånd som huvudregel inte ska leda till orimliga konsekvenser och för att säkerställa att de svenska reglerna om anhöriginvandring är långsiktigt hållbara och i alla delar förenliga med Sveriges konventionsåtaganden bör kommitténs förslag kompletteras på så sätt att det införs en möjlighet till uppehållstillstånd även för de personer som har en etablerad relation och en avsikt att ingå äktenskap eller inleda ett samboförhållande.”

RFSL instämmer i detta resonemang och tillstyrker förslaget. RFSL välkomnar att regeringen tar detta initiativ som gör att anhöriginvandring för hbtqi-personer inte i onödan försvåras. I sitt remissvar på *En långsiktigt hållbar migrationspolitik* framhöll RFSL att varje människas rätt till sin familj bör vara oinskränkbar, att det är varje människas rätt att själv få definiera vilka personer det är som ingår i ens familj, samt att en persons psykiska hälsa riskerar att påverkas mycket negativt av att hållas åtskild från sin familj med ökad risk för depression och posttraumatiskt stressyndrom. Vidare bedömer UNHCR att hbtqi-flyktingar har vissa särskilda behov utifrån den omfattande utsatthet som råder i hemlandet.¹

Hbtqi-personer som lever tillsammans som familjer, till exempel samkönade par, har sällan haft möjlighet att officiellt leva och bo tillsammans i sina hemländer före en ansökan om asyl i Sverige. Detta eftersom hbtqi-personer förföljs och deras relationer ofta kriminaliseras i dessa asylsökandes hemländer. RFSL har arbetat med flykting- och asylarbete sedan flera decennier tillbaka. Det är RFSL:s erfarenhet utifrån detta arbete, att samtliga asylsökande hbtqi-personer som beviljas flyktingstatus på grund av sin sexuella läggning, könsidentitet och/eller sitt könsuttryck kommer från ursprungsländer där situationen för hbtqi-personer är sådan att det saknas anledning att tro att den skulle förbättras inom tre år på så sätt att skyddsbehovet upphör. Detta då det gäller länder som tillämpar kriminaliserande lagstiftning för hbtqi-personer, exempelvis långa fängelsestraff, tortyrklassade ”tester” och även dödsstraff. RFSL:s mångåriga erfarenhet är att dessa flyktingars skyddsbehov således består efter tre år, varför deras uppehållstillstånd och flyktingstatus förnyas. Detta har RFSL sett sedan den tillfälliga lagens införande 2016. Det vore därför orimligt och omänskligt att dessa flyktingar och deras nära anhöriga ska behöva vänta i många år för att återförenas. Det står klart att deras utsikter att beviljas permanent uppehållstillstånd är uppenbar. Deras partner i hemlandet har i de allra flesta fall ett eget individuellt skyddsbehov av samma anledning som den flyktingklassade personen i Sverige, i egenskap av att vara hbtqi-person i ett land där hbtqi-personer förföljs. Även en kvarvarande partners individuella skyddsbehov i hemlandet utgör ett starkt argument för att möjliggöra familjeåterförening med den person som beviljats flyktingstatus.

• Undantag från försörjningskravet vid anhöriginvandring för kvotflyktingar

I den kompletterande promemorian föreslås att försörjningskrav när det gäller uppehållstillstånd på grund av anknytning till en kvotflykting endast gälla om ansökan om uppehållstillstånd görs senare än tre månader efter anknytningspersonens inresa i Sverige. Förslaget motiveras med att i fall där ”en överföring till Sverige drar ut på tiden kan detta medföra att den föreslagna tremånadersfristen för att undantas från försörjningskravet hinner löpa ut innan kvotflyktingen överförs till Sverige”.

¹ <https://www.unhcr.org/news/press/2019/7/5d19bdc04/un-rights-experts-urge-protection-lgbti-refugees.html>

RFSL bedömer att förslaget innebär en rimligare avvägning av när tremånadersfristen för undantag från försörjningskravet vid anhöriginvandring i dessa fall ska räknas från och tillstyrker förslaget.

• **Uppehållstillstånd på grund av humanitära skäl**

I den kompletterande promemorian föreslås att i bestämmelsen om uppehållstillstånd på grund av synnerligen ömmande omständigheter ska barn, och även vuxna som vistats i Sverige med uppehållstillstånd och under den tiden fått en särskild anknytning till Sverige, även kunna beviljas uppehållstillstånd på grund av särskilt ömmande omständigheter

RFSL välkomnar förslaget att barn, och även vuxna i vissa fall, ska kunna beviljas uppehållstillstånd även på grund av särskilt ömmande omständigheter och tillstyrker förslaget. RFSL kan konstatera att regeringen därmed, i motsats till utredningen, i detta fall tar i nödvändigt beaktande att barnkonventionen blivit svensk lag.

RFSL vill vidare framföra att det är vår erfarenhet att hbtqi-flyktingar ofta redan har utsatts för förföljelse och tortyr i hemlandet när de kommer till Sverige och söker asyl. Många av dem lider av posttraumatiskt stressyndrom, vilket påverkar deras möjligheter att genomföra muntliga asylutredningar och redogöra för sina asylskäl. RFSL:s erfarenhet är att dessa asylsökande med erfarenhet av tortyr innan den tillfälliga lagen infördes i regel beviljades flyktingstatus. Detta i enlighet med det absoluta förbudet mot att utvisa någon som riskerar tortyr. De senaste åren, när den tillfälliga lagen tillämpats, ser vi dock att tortyrskadeoffer med hbtqi-asylskäl har fått avslag trots att tortyrskadeutredningar har gjorts under asylprocessen som visar att tortyr ägt rum. I dessa fall, när en asylsökande på grund av tortyr är så svårt traumatiserad att hen inte kan genomföra muntliga utredningar och där på ett sammanhängande sätt beskriva vad hen utsatts för och göra sannolikt sina asylskäl, borde personen alternativt, menar RFSL, kunna beviljas uppehållstillstånd utifrån humanitära skäl.

Deidre Palacios
Förbundsordförande

Aino Gröndahl
Asylrättsjurist

Lars Jonsson
Sakkunnig redaktör

Jasminé Mehho
Sakkunnig asyl och migration